

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

การแก้ไขวิกฤติการณ์การเลือกตั้ง ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ภายใต้หลักนิติธรรม

จัดทำโดย นายศุภชัย สมเจริญ
รหัส ๕๕๐๓๓๖

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๓
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ชื่อเรื่อง การแก้ไขวิกฤติการณ์การเลือกตั้ง ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ภายใต้หลักนิติธรรม

นายสุภชัย สมเจริญ

บทคัดย่อ

คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดปัจจุบัน (ชุดที่ ๔) ได้เข้าปฏิบัติหน้าที่หลังจากพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ มีผลบังคับใช้แล้ว ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนี้ นอกจากจะอยู่ท่ามกลางวิกฤติการณ์ทางการเมืองการปกครองที่ไม่เอื้อต่อการเลือกตั้งแล้ว ยังประสบปัญหาในลักษณะที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาได้ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติรองรับอำนาจหน้าที่ไว้ รวมถึงการใช้มาตรการทางบริหาร โดยการส่งหนังสือถึงรักษาการนายกรัฐมนตรีก็ไม่บังเกิดผลแต่อย่างใด แม้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะพยายามจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ด้วยตระหนักถึงความผูกพันที่ต้องควบคุมและจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้สำเร็จลุล่วงภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด แต่ก็สังเกตเห็นได้ว่าการจัดการเลือกตั้งต่อไป ไม่มีทางสำเร็จหรือเป็นอันไร้ประโยชน์ตามความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญ ที่ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้เสนอเรื่อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ในการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ รวมทั้งพยายามดำเนินการให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญบังเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างเคร่งครัด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักนิติธรรมอย่างแท้จริง

คำสำคัญ วิกฤติการณ์การเลือกตั้ง ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ หลักนิติธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดที่ ๔

การแก้ไขวิกฤติการณ์เลือกตั้ง ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ภายใต้หลักนิติธรรม

ศุภชัย สมเจริญ *

เกริ่นนำ

วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ถือเป็นวันที่ต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์การเลือกตั้งไทยอีกครั้งหนึ่ง เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ว่าพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่สามารถจัดการเลือกตั้งให้เป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง โดยข้อความตอนหนึ่งระบุว่า “...มูลเหตุสำคัญที่ทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง นั้น เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเกิดจากการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีความขัดแย้งและความแตกแยกของชนในชาติอย่างรุนแรงและมีการขัดขวางการรับสมัครเลือกตั้ง การจัดการเลือกตั้งภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว ย่อมทำให้การจัดการเลือกตั้งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ” เมื่อการอ่านคำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง ได้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์และการแสดงความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ มากมายหลายประเด็นปรากฏขึ้นมาทันที ซึ่งคำถามส่วนใหญ่เป็นไปในทำนองเดียวกันว่า ใครต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อคำวินิจฉัยดังกล่าวบ้าง ทั้งในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง (งบประมาณแผ่นดินและเงินของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง) และความเสียหายของประเทศในมิติต่าง ๆ ที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้

ในฐานะองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุม และดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้ง ย่อมมีความผูกพันต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ดังกล่าวข้างต้น และสมควรอย่างยิ่งที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ภายใต้วิกฤติการณ์ครั้งนี้ ให้สังคมได้ทราบว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการอย่างไรบ้าง ในการธำรงรักษาไว้ซึ่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทุกกลุ่มความเห็น รวมทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกพรรคการเมือง ให้เป็นไปอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ว่า “ การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

* ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

และหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม” และมาตรา ๒๗ บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพ รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ โดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง”

หลักการพื้นฐานในกฎหมายเลือกตั้ง

หลักการพื้นฐานในกฎหมายเลือกตั้งที่เป็นสากลนั้น ปรากฏอยู่ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ พ.ศ. ๒๔๘๑ ข้อ ๒๑ ให้หลักการสำคัญไว้ว่าการเลือกตั้งที่เป็นกลาง และมีคุณภาพสูงต้องประกอบด้วยหลักการ ๕ ประการคือ^๑

๑. การออกเสียงเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยลักษณะทั่วไป
๒. การออกเสียงเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยลักษณะเสมอภาค
๓. การออกเสียงเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยลับ
๔. การออกเสียงเลือกตั้งต้องไปเป็นไปโดยเสรี
๕. การออกเสียงเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยแท้จริง

หลักการทั้งห้าประการ นับเป็นหลักกฎหมายเลือกตั้งที่ได้รับการยอมรับในนานาประเทศทั่วไป ซึ่งสาระสำคัญของหลักการข้างต้นมีดังต่อไปนี้

๑. หลักการออกเสียงเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยลักษณะทั่วไป (Universal Suffrage)

หลักการนี้ไม่ได้หมายความถึงการเลือกตั้งทั่วไป (General Election) ซึ่งเป็นการที่ราษฎรเลือกตั้งพร้อม ๆ กันทั่วประเทศ แต่เป็นการเลือกตั้งอย่างทั่วถึง คือหมายความถึงการให้บุคคลออกเสียงลงคะแนน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ กล่าวคือบุคคลทุกคนไม่ว่าหญิงชายที่เป็นผู้มีสัญชาติของประเทศนั้น ต้องมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของประเทศ ข้อยกเว้นที่รับรองกันอยู่ทั่วไปก็คือไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่เด็ก บุคคลวิกลจริตหรือมีจิตบกพร่อง หรือผู้ที่ต้องโทษจำคุกมาแล้วและพ้นโทษมายังไม่เกินกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด และนอกจากนั้นบุคคลต้องมีสิทธิในฐานะเป็นพลเมือง เช่น ไม่ได้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ต้องมีถิ่นที่อยู่ ข้อจำกัดสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ถูกต้องผิดหลักการเลือกตั้งอย่างทั่วถึงอันจะทำให้การเลือกตั้งไม่เข้าลักษณะการเลือกตั้งทั่วถึงนั้น เทียบได้กับปฏิญญาสากลข้อที่ ๒ คือ การเลือกตั้งที่มีการแบ่งแยกในเรื่องเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา กำเนิด ศาสนา ทรัพย์สิน หรือความคิดทางการเมือง เป็นอาทิ

^๑ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานการวิจัยการศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ, ๒๕๕๑, หน้า ๒-๕ - ๒-๗

๒. หลักการออกเสียงเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยเสมอภาค (Equal Suffrage)

การเลือกตั้งอย่างเสมอภาค หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งต้องมีคะแนนเสียงเท่ากัน คนหนึ่งมีคะแนนเสียงเพียงเสียงหนึ่ง และคะแนนเสียงทุกเสียงย่อมมีน้ำหนักคะแนนเท่ากันคือ มีผลต่อผู้ได้รับเลือกตั้งเท่ากันด้วย หลักการเลือกตั้งเสมอภาคนี้เป็นหลักที่เป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยเพราะในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนี้ ความสำคัญย่อมอยู่ที่ความเสมอภาคคือบุคคลทุกคนไม่ว่ามีมั่งมี ยากจน มีการศึกษา ทรัพย์สินหรือกำเนิด อย่างไร ย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกัน ดังนั้น ในการเลือกตั้งผู้แทนนี้ทุกคนก็ต้องมีคะแนนเสียงเท่าเทียมกัน การเลือกตั้งย่อมไม่ใช่การเลือกตั้งเสมอภาค หากปรากฏว่าได้ให้คนประเภทใดประเภทหนึ่งมีคะแนนเสียงหลายเสียง ให้สิทธิเลือกตั้งโดยแบ่งเป็นชั้น ๆ หรือให้คะแนนเสียงของบุคคลต่าง ๆ มีน้ำหนักไม่เท่ากัน

๓. หลักการออกเสียงเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยลับ (Secret Vote)

การลงคะแนนเสียงลับ หมายถึง การลงคะแนนเสียงที่ไม่มีผู้ใดนอกจากเจ้าตัวเองทราบว่าได้มีการลงคะแนนเสียงแก่ผู้ใด ซึ่งจะกระทำโดยวิธีให้เอาบัตรลงคะแนนผนึกในซองแล้วมอบให้กรรมการตรวจคะแนนหรือใส่ในหีบบัตรเลือกตั้งเอง การลงคะแนนเสียงลับนั้นเป็นการลงคะแนนเสียงซึ่งในทางปฏิบัติจะต้องจัดให้มีสถานที่มิดชิดหรือมีคูหาสำหรับที่ราษฎรจะไปลงคะแนน ส่วนปัญหาที่ว่า การลงคะแนนเสียงลับ หรือเปิดเผยเป็นการลงคะแนนเสียงที่ดীনไม่อาจตอบโดยทั่ว ๆ ไปได้ ต้องดูเป็นเรื่อง ๆ ไป ว่าเป็นการลงคะแนนเสียงเรื่องอะไร ข้อดีของการลงคะแนนเสียงลับก็คือ เป็นการให้เสรีภาพแก่ผู้ไปลงคะแนนเสียงไม่ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบ เพราะเมื่อลงคะแนนเสียงไปแล้ว ก็ไม่ต้องเกรงว่าจะมีผู้ใดจะฟังติชม หรือวิจารณ์การกระทำของตน เพราะไม่มีผู้ใดรู้เห็นการลงคะแนนเสียงนั้น

หลักการลงคะแนนเสียงลับได้กำหนดไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ เป็นการป้องกันการใช้อิทธิพล บังคับ ช่มชู้หรือให้สินจ้างรางวัลให้ลงคะแนนเสียงให้ผู้หนึ่งผู้ใดแต่ในที่เลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะลงคะแนนเสียงให้ใคร ย่อมแล้วแต่ใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั่นเอง เพราะจะลงคะแนนเสียงอย่างใดก็ไม่มีผู้ใดทราบได้ การลงคะแนนเสียงลับจึงทำให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ และทำให้พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านรัฐบาลมีฐานะเท่าเทียมกันทุกประการ เพราะแม้รัฐบาลหรือเจ้าพนักงานของรัฐบาลจะประสงค์ให้พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง แต่รัฐบาลหรือเจ้าพนักงานก็ไม่มีทางตรวจสอบใช้อิทธิพลช่มชู้ หรือการให้สินบนรางวัลของตนได้

๔. หลักการออกเสียงเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยเสรี (Freedom of Election)

การเลือกตั้งโดยเสรี หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอิสระในการตัดสินใจเลือกผู้แทนและนโยบายที่จะนำไปใช้บริหารประเทศ การเลือกตั้งต้องไม่มีการบังคับกดขี่จ้างวาน หรือใช้อิทธิพลใด ๆ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะคอยเฝ้าดูและดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยเสรี และรัฐเองก็ต้องไม่จ้างวานหรือใช้อิทธิพลบังคับให้ราษฎรเลือกตั้งผู้หนึ่งผู้ใดหรือพรรคหนึ่งพรรคใด

๕. หลักการออกเสียงเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยแท้จริง (Direct Vote)

โดยที่หลักอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน เป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น อำนาจอธิปไตยทั้งหลายจึงมีความเชื่อมโยงกับประชาชน โดยประชาชนจะเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงในการเลือกตั้ง และการเลือกตั้งจะเป็นไปตามหลักการเลือกตั้งโดยตรงก็ต่อเมื่อการออกเสียงลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีผลโดยตรงในการตัดสินว่าผู้สมัครคนใดเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งแตกต่างจากการเลือกตั้งโดยทางอ้อม ที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อทำหน้าที่เลือกตั้งแทนตน (Election College)

หลักนิติธรรมกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีการบัญญัติคำว่า “หลักนิติธรรม” ไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นครั้งแรก อย่างไรก็ตามแต่เดิมในชั้นยกร่าง ผู้ยกร่างรัฐธรรมนูญร่างแรกได้ใช้คำว่า “หลักนิติรัฐ” และไม่ปรากฏเหตุผลที่ชัดเจนในการจัดทำรัฐธรรมนูญว่า เหตุใดต่อมา ผู้ยกร่างรัฐธรรมนูญจึงได้ใช้คำว่า “หลักนิติธรรม” แทน “หลักนิติรัฐ” แต่หากพิจารณาอย่างดีแล้วจะพบว่าแนวความคิดว่าด้วยนิติรัฐมีขึ้น เพื่อจำกัดอำนาจของรัฐหรือผู้ปกครองให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย คำกล่าวที่ว่า นิติรัฐคือรัฐที่ปกครองโดยกฎหมายไม่ใช่ปกครองโดยมนุษย์ (government of law and not of men) จะเป็นการให้ความหมายของนิติรัฐในเบื้องต้นที่ตรงที่สุด อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าหลักนิติรัฐกับหลักนิติธรรมจะมีความแตกต่างกันอยู่ แต่หลักการทั้งสองต่างก็เป็นหลักการ ที่มุ่งจะสร้างคามยุติธรรมและสันติสุขให้เกิดขึ้นในระบบกฎหมายเหมือนกัน คำว่า “หลักนิติรัฐ” และ “หลักนิติธรรม” มีผู้อธิบายไว้หลายท่าน ดังนี้^๒

หยุด แสงอุทัย ได้อธิบายว่า นิติรัฐ (The Rule of Law) เป็นรัฐที่ยอมตนอยู่ใต้บังคับแห่งกฎหมาย ซึ่งรัฐเป็นผู้ตราขึ้นเองและในประการที่สำคัญในกฎหมายรัฐธรรมนูญของรัฐที่เป็นนิติรัฐจะต้องมีบทบัญญัติในประการที่สำคัญถึงเสรีภาพของราษฎรเช่นเสรีภาพในร่างกายในทรัพย์สิน ในการทำสัญญา และในการประกอบอาชีพการที่รัฐจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของราษฎรได้ก็ต้องด้วยความยินยอมของราษฎรให้จำกัดสิทธิและเสรีภาพเองตามกลไกแห่งนิติบัญญัติของประเทศนั้น

วรเจตน์ ภาคีรัตน์ อธิบายว่า แนวความคิดพื้นฐานของนิติรัฐก็คือ การจำกัดอำนาจของรัฐโดยกฎหมาย การทำให้รัฐต้องผูกพันอยู่กับหลักการพื้นฐานและคุณค่าทางกฎหมายโดยไม่อาจบิดพลิ้วได้ ทั้งหลักนิติรัฐและหลักนิติธรรมต่างก็ไม่ต้องการให้มนุษย์ปกครองมนุษย์ด้วยตนเอง แต่ต้องการให้กฎหมายเป็นผู้ปกครองมนุษย์ ซึ่งหมายความว่า ผู้ที่ทรงอำนาจบริหารปกครองบ้านเมืองจะกระทำการใดๆ ก็ตามการกระทำนั้นจะต้องสอดคล้องกับกฎหมาย จะกระทำการให้ขัดต่อกฎหมายไม่ได้

^๒ วรเจตน์ ภาคีรัตน์ .(๒๕๕๓). ธรรมาภิบาลกับการเมืองการปกครองโดยใช้หลักนิติรัฐและนิติธรรม. เอกสารประกอบการนำถกแถลงหลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง รุ่นที่ ๒

หลักนิติรัฐหรือหลักนิติธรรม จึงหมายถึงหลักการพื้นฐานที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญของรัฐที่ใช้อำนาจปกครองโดยกฎหมายและต้องมีกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่ออกโดยอัยการปกครองโดยกฎหมายของรัฐต้องอยู่บนพื้นฐานของระบบคุณธรรม การจำกัดสิทธิของพลเมืองต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน และกฎหมายที่จะทำให้หลักนิติธรรมปรากฏเป็นจริงได้นั้นต้องมีลักษณะสำคัญ คือ กฎหมายจะต้องบังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลทุกคน ไม่เว้นแม้แต่องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐ กฎหมายจะต้องได้รับการประกาศใช้อย่างเปิดเผย กฎหมายจะต้องได้รับการตราขึ้นให้มีผลบังคับไปในอนาคต ไม่ใช่ตราขึ้นเพื่อใช้บังคับย้อนหลังไปในอดีต กฎหมายจะต้องได้รับการตราขึ้นโดยมีข้อความที่ชัดเจนเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดการบังคับใช้ที่ไม่เป็นธรรม กฎหมายจะต้องไม่มีข้อความที่ขัดแย้งกันเอง กฎหมายจะต้องไม่เรียกร้องให้บุคคลปฏิบัติในสิ่งที่ไม่อาจเป็นไปได้ กฎหมายต้องมีความมั่นคงตามสมควร แต่ก็จะต้องเปิดโอกาสให้แก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ กฎหมายที่ได้รับการประกาศใช้แล้วจะต้องได้รับการบังคับให้สอดคล้องต้องกัน กล่าวคือ ต้องบังคับการให้เป็นไปตามเนื้อหาของกฎหมายที่ได้ประกาศใช้แล้วนั้น ในทางรูปแบบหลักนิติรัฐประกอบไปด้วยหลักการย่อยๆ หลายประการ ที่สำคัญได้แก่ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำขององค์กรของรัฐ หลักการประกันสิทธิในกระบวนการพิจารณาคดี ตลอดจนหลักการประกันสิทธิของปัจเจกบุคคลในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอื่น ๆ ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยกำหนดให้องค์กรดังกล่าวมีหลักเกณฑ์ที่ค้ำประกันความเป็นอิสระ ได้แก่ การให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว มีเงินเดือนค่อนข้างสูง มีอำนาจอิสระในการบริหารงานบุคคล ด้านการเงิน การงบประมาณ การวางกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ และมีหน่วยงานบริหารที่เป็นอิสระ เมื่อมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในทำนองเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เว้นแต่กรณีซึ่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหลังประกาศผลการเลือกตั้งให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์แล้วแต่กรณี เพื่อให้การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กระทบต่อสิทธิของบุคคล ได้รับการตรวจสอบและกลั่นกรองอีกชั้นหนึ่งโดยศาล แต่ยังคงไว้ซึ่งหลักการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและโดยพลันโดยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

มาตรา ๒๓๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุม และดำเนินการจัด หรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น การสรรหาสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

มาตรา ๒๓๖ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑) ออกประกาศ หรือวางระเบียบที่จำเป็นแก่การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น วางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง และการดำเนินการใดๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการ ของรัฐในการสนับสนุนให้การเลือกตั้งมีความเสมอภาคและมีโอกาสทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง

๒) วางระเบียบเกี่ยวกับข้อห้ามในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร กรณีการใช้ทรัพยากรของรัฐหรือบุคลากรของรัฐ เพื่อกระทำการซึ่งจะมีผลต่อการเลือกตั้ง รวมทั้งให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งหรือโยกย้ายข้าราชการ หรือพนักงานหน่วยงานของรัฐ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือพ้นจากตำแหน่ง และการอนุมัติให้ใช้จ่ายงบประมาณสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็น

๓) กำหนดมาตรการและการควบคุมการบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง การสนับสนุนทางการเงินโดยรัฐ การใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งการตรวจสอบบัญชีทางการเงินของพรรคการเมืองโดยเปิดเผย และการควบคุมการจ่ายเงินหรือรับเงินเพื่อประโยชน์ในการลงคะแนนเลือกตั้ง

๔) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติการที่จำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสนับสนุนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา และการจัดการออกเสียงประชามติ

๕) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับ การปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๖) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

๗) ประกาศผลการเลือกตั้ง ผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา และผลการออกเสียงประชามติ

๘) ส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือสนับสนุนองค์การเอกชนในการให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ท่ามกลางสถานการณ์วิกฤติทางการเมืองการปกครอง

ในช่วงก่อนจะมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ นอกจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ชุดที่นายอภิชาติ สุธัคคานนท์ เป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง) จะประสบปัญหากรณีไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง จังหวัดชุมพร เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดตรัง เขตเลือกตั้งที่ ๒ และจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขตเลือกตั้งที่ ๒ อันเนื่องมาจากพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นกรณีที่ไม่เคยเกิดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งใด ๆ แล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประสบกับปัญหาที่อยู่ในสถานการณ์วิกฤติการณ์การเมืองการปกครองอีกครั้ง เมื่อรัฐบาลประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ และได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เนื่องจากในขณะนั้น การชุมนุมของมวลชนภายใต้ชื่อคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) กำลังร้อนแรง และได้ยกระดับจากการคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดเนื่องจากการชุมนุมทางการเมืองการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน พ.ศ. หรือที่เรียกว่า พ.ร.บ.นิรโทษกรรม เหมมาแจ้ง-สุดชอย มาเป็นข้อเรียกร้องให้ "ปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง" การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ที่จะเกิดขึ้นวันอาทิตย์ที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ จึงเป็นเป้าหมายหนึ่งของกลุ่มผู้ชุมนุมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดปัจจุบัน ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๖ และได้ทำพิธีรับพระบรมราชโองการฯ โปรดเกล้าแต่งตั้ง และเริ่มปฏิบัติหน้าที่เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นวันที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันอาทิตย์ที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ มีผลบังคับใช้มาอย่างต่อเนื่องแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดปัจจุบัน จึงต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยมีเหตุการณ์สำคัญสรุปได้ ดังนี้

วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ นายกรัฐมนตรีประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร และประกาศพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ อันมีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ชุดที่ ๓) จึงได้มีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฉบับลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ โดยกำหนดวันที่พรรคการเมืองจะยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๖ และกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๗

✕

ในการรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ระหว่างวันที่ ๒๓ ~~๒๗~~^{๒๘} ธันวาคม ๒๕๕๖ ได้มีกลุ่มผู้ชุมนุมของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) มาปิดล้อมสถานที่รับสมัครเลือกตั้ง ณ อาคารกีฬาเวสน์ ๒ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย - ญี่ปุ่น) เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นวันรับสมัครวันแรก คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถเข้าไปยังสถานที่รับสมัครได้ กปปส. ปิดล้อมอยู่ ๒ วัน ก็ถอนกำลังออกไป แต่เครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) เข้ามาปิดล้อมแทน จนกระทั่งวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖ ภายหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เข้าไปรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และจับสลากหมายเลขประจำพรรคการเมืองเรียบร้อยแล้ว ได้เกิดเหตุการณ์ปะทะกันระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต คณะกรรมการการเลือกตั้งตระหนักว่าหากเดินหน้าจัดการเลือกตั้ง ภายใต้อาณัติเช่นนี้ นอกจากจะเกิดความสูญเสียในมิติต่าง ๆ ที่ไม่สามารถคำนวณได้แล้ว ก็เป็นความลำบากอย่างยิ่ง ที่จะทำให้การจัดการเลือกตั้งได้รับการยอมรับว่าเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ออกแถลงการณ์เพื่อแสดงจุดยืนและสะท้อนข้อเรียกร้องถึงนายกรัฐมนตรี รัฐบาล และทุกภาคส่วน เพื่อให้ตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าว และให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แจ้งไปยังเลขาธิการคณะกรรมการรัฐธรรมนูญได้มีหนังสือแจ้งเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๗ รับทราบแถลงการณ์สำคัญของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และแจ้งความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เกี่ยวกับแถลงการณ์สำคัญดังกล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่จัดให้มีการเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ หากมีบุคคลใดมาขัดขวาง การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมพิจารณาบังคับใช้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมได้ โดยอาจมีการประสาน กับรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่ในการสั่งการและกำกับปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของฝ่ายบริหาร เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการเปลี่ยนแปลงวันลงคะแนนเลือกตั้ง จะกระทำได้เฉพาะกรณีตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๘ เท่านั้น และ โดยอำนาจในการวินิจฉัยเป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ต่อมาเมื่อมีการเปิดรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่าง ๆ หลายจังหวัดว่า ได้มีการขัดขวางการรับสมัครเลือกตั้งจากกลุ่ม กปปส. ส่งผลให้ในหลายเขตเลือกตั้ง

มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียว และมีหลายเขตเลือกตั้งไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเลย นอกจากนี้ ในช่วงเวลาดังกล่าว สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้มีหนังสือ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ด่วนที่สุด ที่ ตผ ๐๐๑๒/๐๑๑๘ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๗ เรื่อง การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ครั้งที่ ๒๕ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีความกังวลและห่วงใยต่อการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินจำนวน ๓,๘๘๕ ล้านบาท เนื่องจากเห็นว่ามีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดความสูญเปล่าและไม่เกิดประโยชน์ที่คุ้มค่า ดังนั้น เพื่อให้การใช้จ่ายเงินแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการป้องกันและลดความเสี่ยงมิให้เกิดความเสียหายต่อการใช้จ่ายเงินแผ่นดินจำนวนมาก จึงมีข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา ทบทวนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันดังกล่าว

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๗ โดยสาระสำคัญสรุปได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เห็นชอบให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะเป็นผู้ร่วมรักษาการตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ และกรรมการการเลือกตั้งเสนอความเห็น ว่า รัฐบาลควรเสนอพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปขึ้นใหม่ เพื่อให้โอกาสทุกพรรคการเมืองได้หารือร่วมกันและได้ข้อยุติในการเลือกตั้งที่เป็นไป ด้วยความสงบเรียบร้อย และทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยเห็นว่าภายใต้สถานการณ์ที่สังคมมีความขัดแย้ง ทางการเมืองอย่างรุนแรง และไม่มีที่ท่าว่าจะยุติลงได้โดยง่ายภายในระยะเวลาอันสั้น หากดำเนินการจัดการเลือกตั้งเป็นการทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ในวันอาทิตย์ที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ต่อไป ก็ไม่อาจทำให้การเลือกตั้งที่มีขึ้นดำเนินไป โดยสุจริต และเที่ยงธรรมตามความมุ่งหมายของรัฐธรรมนุญได้ อีกทั้งยังอาจเป็นเหตุให้ความขัดแย้ง ทางการเมืองลุกลามบานปลายกลายเป็นเหตุรุนแรงเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชนเป็นจำนวนมาก คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเห็นว่า นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รับผิดชอบ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการในการตราพระราชกฤษฎีกาตามความในรัฐธรรมนุญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบมาตรา ๑๘๕ จะต้องนำความกราบบังคมทูลฯ เสนอร่างพระราชกฤษฎีกากำหนด วันเลือกตั้งใหม่ หลังจากนายกรัฐมนตรีได้รับหนังสือจากคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ยังมีได้ดำเนินการ นำความกราบบังคมทูลฯ เสนอพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการ ทั่วไปขึ้นใหม่แต่ประการใด แต่ได้แสดงความเห็นผ่านสื่อสาธารณะยืนยันว่าการกำหนดวันเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปขึ้นใหม่ไม่สามารถกระทำได้ และนายกรัฐมนตรีรวมทั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปขึ้นใหม่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเห็นว่ากรณีดังกล่าวข้างต้น เป็นกรณีที่เกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ระหว่างนายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้าคณะรัฐมนตรีกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีความ จำเป็นเร่งด่วนที่จะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๔ ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗ วินิจฉัยว่า วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรสามารถกำหนดขึ้นใหม่ได้ และการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปขึ้นใหม่เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันของนายกรัฐมนตรีและประธานกรรมการการเลือกตั้ง

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๗ ประธานกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี เชิญประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปขึ้นใหม่ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นวันลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งกลุ่มผู้ชุมนุมรวมตัวกันขัดขวางปิดล้อมการลงคะแนนเลือกตั้ง กระทำการขัดขวางการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นการข่มขู่ กีดกัน บุกรุกสถานที่ที่ใช้ในการจัดการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปิดประตูทางเข้าสถานที่เก็บรักษาบัตรเลือกตั้ง การโยนประทัดเข้ามาบริเวณหน้าหน่วยเลือกตั้ง การปิดล้อมสถานที่เลือกตั้งกลางที่เลือกตั้งนอกเขตจังหวัดและทำการปิดล็อกประตูด้วยโซ่ และกุญแจเหล็กทำให้ไม่สามารถดำเนินการลงคะแนนต่อไปได้ โดยในวันดังกล่าวได้เกิดเหตุการณ์ปะทะกันระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุม ๒ กลุ่ม มีการปาระเบิดและยิงแก๊สน้ำตา กบปส. เสียชีวิต ๓ ที่เลือกตั้งล่วงหน้า บริเวณวัดศรีเอี่ยม เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประชุมหารือร่วมกับนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แต่ผลการหารือร่วมกัน ปรากฏว่า ทั้งคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการการเลือกตั้งต่างมีความเห็นไม่ตรงกัน โดยคณะรัฐมนตรียังคงยืนยันว่าไม่สามารถกำหนดการเลือกตั้งขึ้นใหม่ได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ ในขณะที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ย่อมเห็นได้ชัดแล้วว่าการเลือกตั้งจะไม่สามารถบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ และในวันเดียวกันนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อให้ข้อเสนอแนะกรณีที่นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร และพื้นที่ใกล้เคียง นั้น ขอให้คำนึงถึงการกำหนดนโยบาย แผนงาน หรือการใช้ทรัพยากรของรัฐที่มีลักษณะเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดความไม่ทัดเทียมกันในการเลือกตั้ง ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเสนอให้นายกรัฐมนตรีออกพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งขึ้นใหม่ ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗ อีกครั้งหนึ่ง

เมื่อไม่เป็นที่ตกลงกันที่จะกำหนดวันเลือกตั้งขึ้นใหม่ได้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงจำเป็นต้องดำเนินการจัดการเลือกตั้งต่อไปตามกฎหมาย โดยมีการขอรับการสนับสนุนด้านการดูแลรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยจากรัฐบาล แต่การจัดการเลือกตั้งก็ยังคงมีปัญหาอยู่มาก เพราะรัฐบาลเองก็ไม่สามารถดำเนินการใดๆ ได้เท่าที่ควร ในขณะที่การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ก็จำเป็นต้องเกิดขึ้น

วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ยังมีการชุมนุมขัดขวางการเลือกตั้งในหลายพื้นที่ จนทำให้ต้องประกาศงดการลงคะแนนใน ๑๘ จังหวัด โดยประกาศงดลงคะแนนทั้งจังหวัด ๙ จังหวัด และงดลงคะแนนบางส่วน ๙ จังหวัด รวม ๒๗ เขต จำนวนเขตที่ประกาศงดลงคะแนนทั้งเขต ๓๗ เขต ประกาศงดลงคะแนนบางส่วน ๓๒ เขต

การแก้ไขวิกฤติการณ์ในการเลือกตั้งภายใต้หลักนิติธรรม

จากความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับกลุ่ม กปปส. ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ซึ่งสถานการณ์นับวันจะรุนแรงขึ้นและไม่มีท่าทีว่าจะตกลงกันได้ เนื่องจากฝ่ายรัฐบาลต้องการให้มีการเลือกตั้งก่อนแล้วค่อยปฏิรูป ส่วนกลุ่ม กปปส. ต้องการให้มีการปฏิรูปก่อนแล้วค่อยเลือกตั้ง ทำให้การจัดการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ มีแนวโน้มว่าจะเกิดความไม่สงบขึ้นในหลายจังหวัด อันจะทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติในการเลือกตั้งภายใต้หลักนิติธรรม ดังนี้

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๑๔

กรณีเสนอให้รัฐบาลเสนอพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งใหม่

คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนี้

(๑) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า หากมีเหตุผลจำเป็นจะสามารถกำหนดวันเลือกตั้งขึ้นใหม่ ได้หรือไม่

(๒) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า อำนาจในการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ เป็นอำนาจขององค์กรใด ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งกับคณะรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรี

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๕๗ ^๓

วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าในกรณีที่คณะกรรมการเลือกตั้งไม่สามารถจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ให้เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันเนื่องมาจากเหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น หรือมีเหตุขัดขวางทำให้การจัดการเลือกตั้งทั่วไป ตามที่กำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรไม่อาจดำเนินการได้ หรือจะทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ การกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่ย่อมสามารถกระทำได้ โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี ที่ต้องเป็นผู้นำความกราบบังคมทูล ฯ ต่อพระมหากษัตริย์ แต่นายกรัฐมนตรีจะต้องปรึกษาหารือกับคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัด หรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และวรรคสอง บัญญัติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงเห็นได้ว่าหากมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่ จากวันเลือกตั้งทั่วไปเดิมที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร ย่อมเป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันของนายกรัฐมนตรี และประธานกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะและความเสียหายร้ายแรงมิให้เกิดแก่ประเทศชาติหรือประชาชน ด้วยความสุจริต และถือประโยชน์ของประเทศชาติและสันติสุขของประชาชนเป็นสำคัญ หากมีเหตุที่จะนำไปสู่ความเสียหายร้ายแรงแก่ประเทศชาติหรือประชาชน อันเนื่องมาจากการจัดการเลือกตั้งทั่วไป ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ชอบที่จะต้องแจ้งให้นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีทราบ เพื่อให้พิจารณาดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่ ตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรีและประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๗ โดยมติเอกฉันท์ว่าวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรสามารถกำหนดขึ้นใหม่ได้ และวินิจฉัยโดยเสียงข้างมากว่าการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปขึ้นใหม่ เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันของนายกรัฐมนตรีและประธานกรรมการการเลือกตั้ง

^๓ โปรดดูคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๕๗ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗

๒. ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับหนังสือร้องเรียนจากนายกิตติพงษ์ กมลธรรมวงศ์ ว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไปขึ้น เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหลายประการ จึงมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง มาตรา ๙๓ วรรคสอง และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๓๕ และมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และขอให้เพิกถอนการเลือกตั้งครั้งนี้ รวมทั้งให้ดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๕๗^๔

วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบ คำชี้แจงแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง บัญญัติชัดเจนว่า “...วันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร” การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง ให้กำหนดวันเลือกตั้งเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร นั้น มีเจตนารมณ์เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปตามหลักพื้นฐานของการเลือกตั้งที่สำคัญ ได้แก่ หลักการเลือกตั้งโดยเสรี กล่าวคือ ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทุกคนย่อมใช้สิทธิโดยปราศจากการบังคับ หรือกดดันทางจิตใจหรือการใช้อิทธิพลใด ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจ ไม่ว่าจะการใช้อิทธิพลเหล่านี้จะมาจากฝ่ายใด ทั้งระหว่างการเลือกตั้งและภายหลังการเลือกตั้ง ต้องไม่ให้มีการควบคุมทิศทางลงคะแนนเสียง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในรูปแบบใด ผู้ออกเสียงเลือกตั้งต้องตัดสินใจลงคะแนนได้อย่างอิสระ ภายใต้กระบวนการสร้างความคิดเห็นทางการเมืองที่เปิดเผย หลักการเลือกตั้งโดยเสรีนี้ จึงครอบคลุมถึงการเตรียมการเลือกตั้ง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบคลุมถึงการสมัครรับเลือกตั้งและการหาเสียงเลือกตั้งด้วย จึงเห็นได้ว่าการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปมากกว่าหนึ่งวัน จะทำให้การสมัครรับเลือกตั้ง พฤติกรรมการหาเสียง พฤติกรรมการลงคะแนนเลือกตั้ง หรือบรรดาเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในวันเลือกตั้งที่กำหนดขึ้นในวันหนึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง ที่กำหนดขึ้นในอีกวันหนึ่งได้

^๔ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๗

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๗ โดยเสียงข้างมาก วินิจฉัยว่าพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่สามารถจัดการให้เป็นการเลือกตั้งวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง

สรุป

ท่ามกลางวิกฤตการณ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งตระหนักถึงความผูกพันที่ต้องควบคุมและดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้สำเร็จลุล่วงภายในระยะเวลาที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง ซึ่งนับแต่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ มีผลใช้บังคับ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เตรียมการและพยายามดำเนินการให้มี การเลือกตั้งในวันดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง โดยได้จัดให้มีการรับสมัครเลือกตั้งมาโดยลำดับ แต่ได้เผชิญอุปสรรคอันเกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งไม่มีทีท่าว่าจะคลี่คลาย ไปในทางที่ดีขึ้น จนเล็งเห็นได้ว่าการดำเนินการจัดการเลือกตั้งต่อไป จะไม่มีทางสำเร็จหรือเป็นอันไร้ประโยชน์ตามความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญ การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ส่งหนังสือถึงรักษาการนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอความเห็นในประเด็นต่าง ๆ โดยเฉพาะผลเสียที่จะเกิดขึ้นหากจัดการเลือกตั้งต่อไป รวมถึงกรณีที่นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ออกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในการเลือกตั้ง อันเป็นการขัดต่อกฎหมายและทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เป็นสิ่งยืนยันได้อย่างชัดเจนว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ปฏิบัติหน้าที่โดยการยึดหลักกฎหมาย คำนึงถึงความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง และมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่อย่างแท้จริง

การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ในการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ ก็ด้วยความตระหนักถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมาหากจัดการเลือกตั้งต่อไป ภายหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ในกรณีที่สามสามารถกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปขึ้นใหม่ได้ และกรณีที่วินิจฉัยว่าพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง เนื่องจากไม่สามารถจัดการให้เป็นการเลือกตั้งวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักรนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พยายามทุกวิถีทางที่จะให้การประชุมร่วมกันระหว่างรักษาการนายกรัฐมนตรี คณะรัฐบาล

กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป
ขึ้นใหม่ เพื่อให้ได้รัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งที่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมเท่านั้น จึงจะเกิดความชอบธรรม
ในการใช้อำนาจ และสามารถนำพาประเทศออกจากวิกฤติการณ์ทางการเมือง การปกครองที่ส่งผลกระทบต่อ
ในเชิงลบต่อประเทศในทุก ๆ ด้านได้ การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวเป็นไปตาม
หลักนิติธรรมที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง
และมาตรา ๒๗ แต่การกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้
ในขณะที่สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่อื่น ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง
และมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น นำไปสู่การประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ในวันที่
๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้าควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ
ในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

.....

บรรณานุกรม

รายงานวิจัย

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑, รายงานการวิจัยการศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ.

เอกสารวิชาการ

วรเจตน์ ภาคีรัตน์, ๒๕๕๓, “ธรรมาภิบาลกับการเมืองการปกครองโดยใช้หลักนิติรัฐและนิติธรรม”, เอกสารประกอบการนำถกแถลงหลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง รุ่นที่ ๒

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

๑. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๕๗ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗
๒. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๗